

Statsrådets principbeslut

**om utvecklingslinjerna
för företagshälsovården**

■ SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSMINISTERIET

Helsingfors 2005

Översättning social- och hälsovårdsministeriet

ISSN 1236-2123

ISBN 952-00-1627-9

Upplaga: 3.000

Layout: AT-Julkaisutoimisto Oy

Tryck: Suomen Printman Oy, Hyvinge 2005

Statsrådets principbeslut om utvecklingslinjerna för företagshälsovården

Arbetslivet förändras i snabb takt. Kraven ökar, den internationella konkurrensen blir hårdare och ekonomin internationaliseras och globaliseras allt mera. Datateknik, nya ämnen och material, nya arbetsmetoder och produktionssätt tas i bruk. Arbetsorganisationerna förändras och omorganiseras. Företagens strukturer förändras och företagsnätverk uppstår. Kraven på yrkesskicklighet och kunskap ökar och blir mångsidigare. Samtidigt stiger arbetstagarnas medelålder. Redan om några år förväntas det råda brist på arbetskraft i Finland.

Ur nationalekonomisk synvinkel är det viktigt att arbetstagarna orkar i arbetslivet och fortsätter i sitt arbete längre än i dag. För att det här skall lyckas måste arbetslivet utvecklas på ett sätt som beaktar arbetstagarnas förutsättningar. Bättre möjligheter att förena arbete och familjeansvar är också en del av arbetslivets utveckling. Arbetshälsan och arbetarskyddet samt välbefinnandet på arbetsplatsen är viktiga frågor med tanke på företagens samhällsansvar.

Företagshälsovården bidrar till att förbättra arbetslivets kvalitet och till att göra arbetslivet mera lockande. Arbetslivets och arbetsförhållandenas kvalitet är en väsentlig del av hela livskvaliteten. De viktigaste strategiska riktlinjerna för utvecklande av företagshälsovården fram till år 2015 är att förbättra arbetslivskvaliteten, upprätthålla och främja hälsa och arbetsförmåga samt trygga heltäckande och högklassiga företagshälsovårdstjänster.

Med hjälp av dessa strategier stöder man en helhetsbetonad arbetshälsa så att arbetstagarna orkar i arbetslivet och fortsätter i sitt arbete samt gör arbetslivet mera

lockande samtidigt som man beaktar jämställdhetsaspekten.

Statsrådets principbeslut om utvecklingslinjerna för företagshälsovården har beretts av delegationen för företagshälsovård. Delegationen är tillsatt av statsrådet och är ett samarbetsorgan för ämbetsverk och inrättningar inom berörda förvaltningsgrenar, samfund som är betydelsefulla med tanke på utvecklandet av företagshälsovården samt de centrala arbetsmarknads- och intresseorganisationerna.

Statsrådets principbeslut stöder verkställigheten av lagen om företagshälsovård. Principbeslutet drar upp riktlinjerna för åtgärder som genomförs av olika aktörer och för deras ansvarsområden i fråga om upprätthållande av arbetstagarnas hälsa och arbetsförmåga.

Utvecklingslinjer för företagshälsovården

Företagshälsovården utvecklas enligt trepartsprincipen som en del av vårt lands social- och hälsovårdspolitik. Arbetets och arbetsmiljöns hälsosamhet och säkerhet samt arbetsgemenskapens funktion utvecklas. Arbetstagarnas hälsa och arbetsförmåga upprätthålls och främjas. Innehållsmässigt och kvalitativt heltäckande och högklassiga tjänster produceras kostnadseffektivt för företag, arbetstagare, företagare och sådana som utför eget arbete.

Nedan 10 centrala utvecklingslinjer som stöder verkställandet av lagen om företagshälsovård. Beredningsmaterialet för utvecklingslinjerna ingår i kapitel 1–5.

Utvecklingslinje 1.

Lagstiftning

Den reviderade lagstiftningen om företagshälsovård verkställs. En lag om användningen av statsunderstöd som behövs för utvecklande av specialläkarutbildningen inom företagshälsovården och en lag om ändring av sjukförsäkringslagen bereds så att ersättandet av kostnaderna för företagshälsovården utvecklas. Handböcker och anvisningar som stöder verkställandet av lagstiftningen om företagshälsovården görs upp.

Lagstiftningen om företagshälsovård utvecklas med beaktande av förändringarna i arbetslivet och inom arbetskraften samt den nationella lagstiftningen, Europeiska gemenskapens lagstiftning och den internationella lagstiftningen.

Social och hälsovårdsministeriet svarar för beredningen och utvecklandet av lagstiftningen

om företagshälsovård i samarbete med arbetsmarknadsorganisationerna och andra samarbetsinstanser som är viktiga ur företagshälsovårdssynvinkel.

Utvecklingslinje 2.

Företagshälsovårdens innehåll

Företagshälsovårdens innehåll revideras med utnyttjande av mångsidig yrkeskunskap utgående från de föränderliga behoven inom arbetslivet och utifrån nya forskningsrön och nya metoder.

Företagshälsovårdstjänsternas innehåll och kvalitet samt företagshälsovårdens verksamhetsformer utvecklas så att de motsvarar nya behov och som en del av den allmänna utvecklingen av arbetslivet och primärvården samt arbetarskyddet.

Företagshälsovården genomförs som en bred verksamhetsprocess, som täcker risken i fråga om bedömningen av företagshälsovårdens behov på basis av en utvärdering, förebyggandet av problem, främjandet av hälsa och arbetsförmåga samt utvecklandet av arbetsmiljön och av arbetsplatserna.

Tyngdpunktsområden för företagshälsovården är förebyggande av sjukdomar och olyckor som hänför sig till arbetet, uppföljning och främjande av hälsa på arbetsplatsen och tidig identifiering av risken för arbetsoförmåga.

Social- och hälsovårdsministeriet, Institutet för arbetshygien och olika sakkunnigorganisationer utvecklar i samarbete med företagshälsovårdsenheterna företagshälsovårdens innehåll och högklassiga metoder för genomförandet av en god företagshälsovårdspraxis med beaktande av olika typer av arbets- och anställningsförhållanden.

Inom företagshälsovården understryks den verksamhet som bedrivs på arbetsplatserna och stärkandet av samarbetet mellan företagshälsovården och arbetsplatserna.

Praktiska metoder för företagshälsovården utvecklas, utvärderas och säkerställs och aktivt ibruktagande av dem stöds genom utbildning.

Dokumenterad god företagshälsovårdspraxis utvärderas och utvecklas.

Utvecklingslinje 3.

Företagshälsovårdens servicesystem

Företagshälsovårdens servicesystem utvecklas så, att servicen är tillgänglig på samma villkor för alla som deltar i arbetslivet. Vid ordnandet av tjänsterna fästs särskild uppmärksamhet vid tryggheten av tillgången på företagshälsovårdstjänster för arbetstagare i atypiska anställningsförhållanden, små arbetsplatser, företagare och andra som utför eget arbete. Vid ordnandet av företagshälsovårdstjänster säkerställs tillräckliga personalresurser samt samarbetet med den övriga hälso- och sjukvården. För att effektivare se till att det finns företagshälsovårdstjänster ökar kommunerna samarbetet med varandra och olika producenter av företagshälsovårdstjänster samarbetar för att förbättra tillgången på tjänsterna.

Social- och hälsovårdsministeriet, länsstyrelserna, kommunerna, arbetarskyddsdistrikten, Institutet för arbetshygien, företagshälsovårdsenheterna och den övriga hälso- och sjukvården ser i samarbete till att företagshälsovårdstjänsterna är heltäckande och lätt tillgängliga för arbetsgivarna, företagen och andra som utför eget arbete samt arbetstagarna.

Regionala samarbetsprojekt för företagshälsovårdens servicesystem mellan kommunerna och olika serviceproducenter inleds.

Det säkerställs att arbetstagare som misstänker att de har en yrkessjukdom kommer till undersökning oberoende av verksamhetsområde, yrke eller ort.

Stödtjänster som behövs för genomförandet av företagshälsovårdstjänsterna produceras så att de täcker alla regioner i landet. Denna produktion av tjänster genomförs med hjälp av ett i fråga om kvalitet högklassigt regionalt företagshälsovårdsnätverk och andra nätverk som verkar regionalt samt med hjälp av olika samarbetspartner.

Utvecklingslinje 4.

Finansierings- och ersättningssystemet för företagshälsovården

Verkställigheten av lagen om företagshälsovård och genomförandet av företagshälsovården stöds med hjälp av finansierings- och ersättningssystemet för företagshälsovården. Man utreder möjligheten att ta i bruk alternativa ersättningsmodeller i de fall då ersättningarna inte kan skötas effektivt inom ramen för arbetsgivarnas och företagarnas system. Finansierings- och ersättningssystemet utvecklas med beaktande av olika typer av anställningsförhållanden, eventuella branschvisa specialbehov samt framhävandet av förebyggande verksamhet inom företagshälsovården. Finansieringssystemet utreds då det gäller företagare.

Social- och hälsovårdsministeriet och Folkpensionsanstalten utvecklar i samarbete med arbetsmarknadsorganisationerna finansierings-

och ersättningssystemet för företagshälsovården så att det främjar företagshälsovårdens effekt på arbetsplatserna.

Ersättandet utvecklas så att det stöder flexibla servicearrangemang.

Utvecklingslinje 5.

Företagshälsovårdens personalresurser

För företagshälsovården säkerställs i både kvantitativt och kvalitativt hänseende tillräckliga personalresurser genom en dimensionering av antalet personer som skall utbildas i enlighet med behovet och genom revidering av utbildningens innehåll. I utvecklandet av utbildningen inom företagshälsovården beaktas mångvetenskaplighet och mångsidig yrkeskunskap så att de genomförs vid planeringen, genomförandet, utvecklandet och utvärderingen av företagshälsovården.

Tjänsternas mångsidighet stöds i samarbete med Institutet för arbetshygien, universiteten, yrkeshögskolorna och andra samarbetsinstanser.

För alla sakkunniga som lagen om företagshälsovård förutsätter uppgörs utbildningsprogram.

Utbildningens kvalitet och kompetensen hos dem som utbildats säkerställs genom revidering av utbildningsprogrammen samt med examina och certifikat.

Utbildningen av utbildare i branschen utvecklas. Social- och hälsovårdsministeriet och undervisningsministeriet ser i samarbete med andra samarbetsinstanser till att personalresurserna inom företagshälsovården är tillräckliga och att finansieringen av utbildningen inom företagshälsovården tryggas så, att fö-

retagshälsovården kan genomföras enligt god företagshälsovårdspraxis.

Kompetenslyft för företagshälsovårdspersonalen understöds enligt social- och hälsovårdsministeriets fortbildningsanvisningar.

Utvecklingslinje 6.

Företagshälsovårdens etik

Iakttagandet av etiska principer vid genomförande av en god företagshälsovårdspraxis stöds och effektiveras.

Social- och hälsovårdsministeriet, Institutet för arbetshygien, Finlands Industrimedicinska Förening r.f., Finlands Företagshälsovårdarförbund r.f. och sakkunnigorganisationer inom företagshälsovården deltar i samarbete med arbetsmarknadsorganisationerna i effektivisering av kontinuerlig utbildning och information gällande etiska frågor.

De yrkesetiska anvisningarna för yrkesutbildade personer och sakkunniga inom företagshälsovården revideras.

Om användning och överlåtelse av hälsouppgifter som gäller arbetstagare föreskrivs i lagar och förordningar, och för verkställigheten av dessa uppgörs anvisningar. Samtidigt som man ser till att hälsouppgifterna om enskilda skyddas säkerställer man även att företagshälsovården vid behov har tillgång till uppgifterna.

Arbetsgivarnas rätt till information och informationsplikt då det gäller en arbetsplats hälsorisker och hälsosituation säkerställs så att integritetsskyddet inte kränks.

Arbetstagarnas rätt att få veta vilka risker som hänför sig till hälsa och säkerhet i arbetet samt rätt att få hälsouppgifter som gäller dem själva tryggas.

Utvecklingslinje 7.

Samarbete

Företagshälsovårdens samarbete med olika parter på arbetsplatsen och med centrala yttre samarbetspartners främjas med hjälp av gemensam utbildning och modellpraxis som ordnas för olika yrkesgrupper inom företagshälsovården och olika parter på arbetsplatsen samt med hjälp av nätverksbildning med samarbetspartners.

Social- och hälsovårdsministeriet, Institutet för arbetshygien, länsstyrelserna och företagshälsovårdsmyndigheterna stöder tillsammans med systemet för hälsovårdstjänster ett genomförande av samarbetet på det sätt som föreskrivs i lagen om företagshälsovård.

Arbetsplatserna och företagshälsovårdsenheterna tar med samarbetet som en del av planeringen, och samarbetet beaktas även då verksamheten utvärderas. Företagshälsovårdens samarbete med den övriga hälso- och sjukvården, arbetsförvaltningen, utbildningsförvaltningen, socialförsäkringen och socialvården samt med representanter för arbetarskyddsmyndigheterna effektiviserar och intensifieras ytterligare.

Samarbetspraxis gällande företagshälsovården för gemensamma arbetsplatser utvecklas.

Utvecklingslinje 8.

Företagshälsovårdens informationsförvaltningssystem

Arbetet för utvecklande av företagshälsovårdens informationsförvaltningssystem fortsätter och ibruktagandet av systemen stöds och uppmuntras.

Social- och hälsovårdsministeriet samordnar utvecklandet av datasystemen inom social- och hälsovården i samarbete med inrättningarna inom förvaltningsområdet. Inom företagshälsovården tar man i bruk datasystem och arbetsredskap som betjänar planering, genomförande och uppföljning av verksamheten.

Genom att förbättra användarvänligheten och genom registersamarbete främjas registreringen samt användningen av statistiskt material, dataarkiv och information i branschen.

Anslutning av företagshälsovården till social- och hälsovårdens projekt för datateknik och nätsamarbete understöds.

Yttre sakkunnig- och datatjänster som stöder företagshälsovården vidareutvecklas i form av nättjänster för sakkunnigas och arbetsplatsers bruk.

Utvecklingslinje 9.

Företagshälsovårdens forsknings- och utvecklingsarbete

Företagshälsovårdens forsknings- och utvecklingsarbete inriktas särskilt på företagshälsovårdens innehåll, servicesystemens funktion och utvecklandet av metoderna

samt på kvalitet, ekonomisk verkan och effekt- och bedömningsforskning.

Institutet för arbetshygien, social- och hälsovårdsministeriet och Folkpensionsanstalten fortsätter i samarbete med universiteten, andra forskningsanstalter och centrala instanser med det forsknings- och utvecklingsarbete som gäller företagshälsovården samt kommer överens om gemensamma forskningsprojekt och om samarbete inom andra program.

För att utveckla företagshälsovården för specialgrupper, små arbetsplatser och dem som utför eget arbete inleds forskningsstödda försök.

Företagshälsovårdens inverkan på hur arbetstagarna orkar i arbetet och orkar fortsätta arbeta utreds med hjälp av evalueringsundersökningar.

Företagshälsovårdens ekonomiska verkningar utreds med hjälp av undersökningar.

Servicesystemet utvecklas med hjälp av forskningsbaserade interventioner.

Utvecklingslinje 10.

Uppföljning och övervakning

Social- och hälsovårdsministeriet, länsstyrelserna och arbetarskyddsmyndigheterna övervakar verkställigheten av lagstiftningen om företagshälsovård. Samarbetsinstanserna förbinder sig för sin del att genomföra utvecklingslinjerna samt att rapportera om verksamheten till social- och hälsovårdsministeriet.

Delegationen för företagshälsovård gör regelbundet upp en rapport om hur lagstiftningen gällande företagshälsovård verkställts, utvecklingslinjerna genomförts och jämställdhet uppnåtts. Delegationen lägger fram förslag till ändringar i lagstiftningen gällande företagshälsovården samt till prioriteringar vid utvecklandet av företagshälsovården.

Social- och hälsovårdsministeriet svarar för uppföljningen av hur utvecklingslinjerna för företagshälsovården genomförs.

Institutet för arbetshygien producerar information om den närmare uppföljningen av lagen om företagshälsovård och utvecklingslinjerna med hjälp av kartläggningen "Arbete och hälsa i Finland" och Företagshälsovård i Finland samt med hjälp av statistiskt material om arbetslivet och arbetsförhållandena. Folkpensionsanstalten producerar information om företagshälsovårdens verksamhet med hjälp av de uppgifter som erhålls via ersättningssystemet.

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSMINISTERIETS BROSCHYRER
ISSN 1236-2123

- 2004: 1 Använd din pappaledighet! 2. korr. uppl.
 ISBN 952-00-1520-5 (fin)
 ISBN 952-00-1521-3 (swe)
- 2 Romerna i Finland. Finitiko romaseele. 4. korr. uppl.
 ISBN 952-00-1460-8 (fin)
 ISBN 952-00-1564-7 (swe)
 ISBN 952-00-1461-6 (eng)
- 3 10 personliga frågor om ditt alkoholbruk.
 ISBN 952-00-1476-4 (fin)
 ISBN 952-00-1477-2 (swe)
- 4 Servicesedeln – användarinstruktioner.
 ISBN 952-00-1505-1 (fin)
 ISBN 952-00-1506-X (swe)
- 5 Työsuojelu Suomessa. 7 korj. p.
 ISBN 952-00-1513-2 (fin)
 ISBN 952-00-1575-2 (eng)
- 6 Alkoholipolitiikan kuluttajaopas. Yhteenveto kirjasta
 Alcohol, no ordinary commodity.
 ISBN 952-00-1539-6
- 7 National Development Project for Social Services
 in Finland.
 ISBN 952-00-1551-5
- 8 Utvecklingsprojektet för det sociala området
 ISBN 952-00-1559-0 (fin)
 ISBN 952-00-1560-4 (swe)
- 9 Förebyggande av våld i närrelationer och inom
 familjen 2004–2007.
 ISBN 952-00-1568-X (fin)
 ISBN 952-00-1569-8 (swe)
 ISBN 952-00-1570-1 (eng)
- 10 Veteranpolitiken 2004–2007.
 Statsrådets riktlinjer.
 ISBN 952-00-1571-X (fin)
 ISBN 952-00-1572-8 (swe)

- 11 Hälso- och sjukvården i Finland. 3. rev.uppl.
ISBN 952-00-1590-6 (fin)
ISBN 952-00-1591-4 (swe)
ISBN 952-00-1592-2 (eng)
- 12 Slå ett slag för hälsan! Ställ frågor om alkohol-
bruket.
ISBN 952-00-1597-3 (fin)
ISBN 952-00-1598-1 (swe)
- 13 Servicen inom hälso- och sjukvården blir bättre.
Patienten skall få vård inom utsatt tid.
ISBN 952-00-1601-5 (fin)
ISBN 952-00-1602-3 (swe)
- 14 Early Childhood Education and Care in Finland.
2nd rev. ed.
ISBN 952-00-1606-6
- 15 Statsrådets principbeslut om utvecklingslinjerna
för företagshälsovården.
ISBN 952-00-1626-0 (fin)
ISBN 952-00-1627-9 (swe)
ISBN 952-00-1628-7 (eng)